MALTA

# QORTI CIVILI
# (SEZZJONI TAL-FAMILJA)

**ONOR. IMHALLEF**
**JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tas-16 ta' Jannar, 2009

Citazzjoni Numru. 28/2007

**A**

**-vs-**

**B**

**Il-Qorti;**

Rat ir-rikors ta' l-attur ppreżenta fl-24 ta' Jannar, 2007 li permezz tiegħu esponiet bir-rispett:

1. Illi l-partijiet iżżewġu fit-23 ta' Mejju tas-sena elf disa' mija u tlieta u disgħin (1993), ġewwa l-Knisja tas-Salib Imqaddes, Floriana, kif jirriżulta mid-dokument anness u mmarkat bħala Dok. 'A'; u

2. Illi minn dan i-żwieġ, il-kontendenti kellhom żewġt itfal, Y u Z, it-tnejn minuri.

3. Illi l-kunsens ta’ l-attur inkiseb b’qerq dwar xi kwalita’ tal-konvenuta li mix-xorta tagħha fixklet serjament il-ħajja miżżewġa, *ai termini* ta’ l-Artikolu 19(1)(c) tal-Kap. 255 tal-Liġijiet ta’ Malta, u

4. Illi l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa, jew fuq id-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b’anomalija psikoloġika serja li tagħmilha mpossibli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ, *ai termini* ta’ l-Artikolu 19(1)(d) tal-Kap. 255 tal-Liġijiet ta’ Malta, u

5. Illi *oltre* dan, il-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta’ xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ, *ai termini* ta’ l-Artikolu 19(1)(f) tal-Kap. 255 tal-Liġijiet ta’ Malta.

Tgħid għalhekk il-konventua għaliex dina l-Onorabbli Qorti, prevja kwalsiasi dikjarazzjoni neċessarja u opportuna, m’ għandhiex taqta’ u tiddeċiedi billi:

1. Tiddikjara ż-żwieġ ta’ bejn il-kontendenti ċċelebrat fit-23 ta’ Mejju tas-sena elf disa’ mija u tlieta u disgħin (1993), null u bla effett, kollox kif intqal fuq u għar-raġunijiet fuq premessi.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenuta li tibqa’ nġunta għas-subizzjoni.

Rat ir-risposta tal-konvenuta ppreżentata fis-6 ta’ Frar 2008 eċċepixxa illi:

1. Illi m’hemmx oġġezzjoni da parti tal-konvenuta illi ż-żwieġ iċċelebrat bejn il-kontendenti fit-23 ta’ Mejju tas-sena elf disa’ mija u tlieta u disgħin (1993) għandu jiġi dikjarat null u bla effett; pero’ dana, mhux minħabba raġunijiet imputabbli lill-esponent.

2. Illi mhux minnu illi l-kunsens ta’ l-attur inkiseb b’qerq dwar kwalita’ tal-konvenuta illi mix-xorta tagħha fixklet serjament il-ħajja miżżewġa tal-kontendenti.

3. Illi l-ispejjeż ta' din il-kawza għandhom jiġu sopportati fl-intier tagħhom mill-attur.

Salv eċċezzjonijiet oħra.

Rat l-atti proċesswali.

Rat l-affidavit ta' l-attur u tal-konvenuta kif ukoll l-affidavits l-oħra tal-familjari tal-partijiet;

Rat il-verbal tas-seduta tal-14 ta' Novembru 2008 illi permezz tiegħu il-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi l-attur qed titlob l-annullament taż-żwieġ kontrattat bejn il-partijiet fit-23 ta' Mejju 1993 bażi ta' l-artiklu 19 (1) (c) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-konvenuta taqbel mat-talba għal raġunijiet differenti; iżda kif dejjem irritenew il-Qrati Maltin f'materja ta' żwieġ illi huwa ta' ordni pubbliku, ma tistax tagħmilha daqshekk faċli li parti tirrepeti kliem il-liġi u l-parti l-oħra tammetti u b'hekk jirrendu ż-żwieġ annullabbli bl-iktar mod faċli u espedjenti. Hawn m'aħniex fil-kamp ta' kreditu likwidu jew responsabbilta' ta' xi kolliżjoni imma f'kamp l-iktar delikat u serju, u l-Qorti ma tistax tħalli nies li kappriċċjożament wara xi żmien ta' żwieġ jiddeċiedu illi kellhom nuqqas ta' diskrezzjoni fuq iż-żwieġ u meta jkollhom sieħba jew sieħeb ieħor jerġgħu jakkwistaw malajr din id-diskrezzjoni u jsiru maturi. Fejn jirriżultaw verament raġunijiet għall-annullament tiegħu l-istess żwieġ għandu jiġi annullat, pero' dan m'għandux ikun sabiex jiġu akkomodati l-kapriċċi ta' dak jew l-ieħor. Għalhekk il-kawżali għall-annullament għandha tirriżulta ċara u mingħajr dubbju (<u>Anna Tonna vs Alexander Tonna</u> deċiża mill-Qorti ta' l-Appell fis-6 ta' Novembru 1991).

L-artikli ċitati mill-attur jirrigwardjaw;

19 (1) (c) – qerq dwar il-kwalita tal-parti l-oħra.

19 (1) (d) – vizzju tal-kunsens ta' xi parti li jkun b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha jew b'anomalija serja psikoloġika li tagħmilha mpossibbli li dik il-parti taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ;

19 (1) (f) – li l-kunsens ta' xi parti ikun inkiseb b'esklużjoni pożittiva taż-żwieġ jew xi element essenzjali tiegħu, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ .

19 (1) (g) kunsens marbut ma' kondizzjoni li tirreferi għall-futur;

Kif qalet il-Qorti ta' l-Appell fil-kawża Joseph Zammit vs Bernardette Zammit (27 ta' Jannar 2006) ;

Irid mill-ewwel jiġi senjalat prinċipju fondamentali fil-liġi ċivili u ċioe' liż-żwieġ bejn il-kontendenti għandu jkun preżunt li jkun wieħed validu. Għalhekk huwa dover assolut ta' kull parti fil-kawża li tagħmel prova sodisfaċenti ta' l-allegazzjonijet rispettivi tagħha dwar l-allegazzjoni u ċioe' li ż-żwieġ huwa null għaliex l-oneru tal-prova huwa dejjem fuq spallejn min jallega.

Is-sub-inċiż (d) fuq imsemmi jsemmi ukoll li ż-żwieġ ikun null jekk ikun affetwat b'anomalija psikoloġika serja u tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ. Ta' min jenfasiżża hawn li l-liġi tagħna tirrikjedi li l-anomalija psikoloġika tkun tali li tagħmilha mpossibbli u mhux sempliċement diffiċli li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijet essenzjali taż-żwieġ jew inkella li jassumi l-istess obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ.

Rigward id-dispożizzjoni kontenta fis-sub-inċiż (f) fuq imsemmi biex dan id-difett ikun jirriżulta jkun jeħtieġ li jiġi provat sodisfaċentement li ż-żewġ partijiet jew waħda minnhom fil-mument tal-għoti tal-kunsens matrimonjali tkun eskludiet iż-żwieġ innifsu jew eskludiet element essenzjali tal-ħajja miżżewġa jew id-dritt għall-att taż-żwieġ u din l-esklużjoni tkun saret b'att pożittiv tal-volonta' ta' dik il-parti.  Huwa evidenti li din id-dispożizzjoni

tirraviża sitwazzjoni ta' simulazzjoni u għandu jiġi enfasiżżat li nullita' ta' żwieġ bażata fuq il-kawżali ta' simulazzjoni propjament tkun teskludi kawżali bażata fuq nullita' ta' żwieġ minħabba nuqqas ta' esklużjoni ta' ġudizzju. L-inkompatibbilta' bejn dawn iż-żewġ kawżali toħroġ mill-fatt li n-nuqqas ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju timplika inkapaċita' li wieħed jagħraf, jifhem u jirrifletti filwaqt li l-kawżali tas-simulazzjoni teħtieġ li jkun hemm tali kapaċita' intelletwali, proprju l-att pożittiv tal-volonta' li jwassal għas-simulazzjoni, totali jew parzjali.

Fil-kawża Nicholas Agius vs Rita Agius (25 ta' Mejju 1995) intqal illi b'difett serju ta' diskrezzjoni tal-ġudizzju l-leġislatur ma riedx ifisser sempliċement kwalsiasi stat ta' immaturita; li parti jew l-oħra fiż-żwieġ tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reċiproku. Li kieku l-leġislatur irrikjeda maturita' sħiħa u perfetta ftit jew addirittura ebda żwieġ ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kunċett ġuridiku intrinsikament marbut mal-kapaċita' ta' parti jew oħra fiż-żwieġ li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taż-żwieġ. F'dan is-sens ġew deċiżi wkoll il-kawżi Angela Spiteri vs Joseph Spiteri (4 ta' Novembru 1994), Robert Attard vs Josephine Attard (18 ta' Ottubru 1995) u Janet Portelli vs Victor Portelli (14 ta' Awissu 1995).

Fil-kawża fl-ismijiet Mario Mizzi vs Maris Mizzi (15 ta' Novembru 2005) il-Qorti ta' l-Appell ukoll qalet li biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju jrid ikun hemm l-inkapaċita' psikika jew kostituzzjonali (mhux neċessarjament anomalija psikoloġika fis-sens mediku) li wieħed jagħraf u jirrifletti jew li jiddeċiedi liberament (jiġifieri mingħajr impulsi nterni li jkunu neħħew il-liberta' ta' l-għażla tal-persuna li tkun) fuq l-oġġett tal-kunsens matrimonjali.

Il-partijiet iżżewġu wara għerusija pjuttost normali (għalkemm il-konvenuta kellha biss sittax-il sena meta bdew joħorġu flimkien) iżda ż-żwieġ kien mill-ewwel ikkundannat li jfalli għaliex kien ovvju jew messu kien ovvju għall- konvenuta li l-attur ma setax iżommha tgħix fil-livell ta' ħajja li kienet imdorrija. Sar ħafna aċċenn minn

missier l-attur li l-konvenuta kellha dejjem kif jgħid huwa stess l-*upper hand* fir-relazzjoni ta’ bejn il-partijiet. Din hija attitudni indubbjament sessista għaliex wieħed jistaqsi kienx jirraġuna l-istess kieku kien ibnu li kellu l-*upper hand*. Biss huwa ovvju li l-konvenuta kellha aspettattivi minn żewġha li ma kienux fil-livell li seta’ jwassal għalih, u allura dan ħoloq problemi sa mill-bidu, u kieku kien hemm iktar ċirkospezzjoni l-inkwiet kollu seta’ ġie evitat għaliex kien previdibbli li ż-żwieġ se jfalli kif fil-fatt ġara. Sfortunatament il-problemi li wieħed jista’ jistenna fil-familji kienu wisq għall-partijiet, u fil-fehma tal-Qorti kien hemm nuqqas serju ta’ diskrezzjoni kif tgħid il-liġi da parti taż-żewġ partijiet.

**Għalhekk il-Qorti tilqa’ t-talba attriċi u tiddikjara null iż-żwieġ ċelebrat bejn il-partjiet fit-23 ta’ Mejju 1993; spejjeż bla taxxa bejn il-partijiet.**

**Moqrija.**

**< Sentenza Finali >**

--------------------------------TMIEM--------------------------------